

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *A. B. Waldenstrom*
 Härad: *Färs* Adress: *Ängelholm*
 Socken: *S. Åsrum* Berättat av: *Fridt. Eklöf. Renzel*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1860* i *Älsjöbo*

Tjänarna och livet på gården. s. 1-15.

Husförehö. s. 1.
Skomakare o. skräddare. s. 2.
Måltider. s. 3-4.
Tjänarnas måltider. s. 5-7.
" löner. s. 8.
Rangskillnad bl. tjänarna. s. 9-10.
Stoträtt. s. 11.
Trättgummarna fringa "supen". s. 11.
Höet agille. s. 12-15.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 7290 : 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gång i veckan eller var 14:e dag
hade pastorn husförhör med allt
folket. Alla borgarna och städerna
skulle förhöras. I bland var husför-
höret förlagt till kyrkan och alla
voro blygsna att infinna sig även
herrskapet på gårdar.

ACC. N:R. M. 7290 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skommakare och Skräddare kommer
i 10-12 dagar frän att sy skor och
kläder åt pojkarne.

En Sömmerska kom frän att sy
till mig och flickorne.

Måltiden.

Vid 9-10 tiden äts frukost med
en varmrätt t.ex. ägg, köttbullar
siff, korv och potatis och många
sorters kallt uppskuret.

Meddag åt man klockan 12 4.

Senligt fikaerinnan klingar be-
kast kassen vid 12-tiden äta litte-
middag: liksom folket

Klockan 12 9 åt man supé.

Tjänarna hade helt avgjorda måltids-
stimmar.

ACC. N:R. M. 7290:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hur stor middag det än varit brukade
de Pastor Charlotte alltid gå i färd
sina gäster och slag mellan 7-8 på
kvällen. Då lät hon kalla upp hus-
hållerskan till sig en 1/2 timma och
nämnde då några ord om mid-
dagen och redovisade med vad de skul-
le ha till frukost och middag näs-
ta dag.

Tjänarens matordel under veckan
var bestämmd

Tisdagar och fredagar fingo de visst
så kallad "höstgillesoppa" som var
kokt på salt kält tillsammans
med morötter, potatis och palsternackor.

¹⁰⁴⁵
~~Fredag~~sdagar fingo de ärtor och fläsk
och på onsdagarna bruna bönor
och fläsk.

Tjänarna fick aldrig gästskä kött
^{smått ens} smör ~~än~~ vid julslakten möjligheten
De fingo endast saltat fläsk och
sill och kottlet måste saltas ut långt
i förväg innan det skulle användas.
De fingo endast grovt bröd.

En Liedberg - farmor till riksdags-
man Göste Liedberg gav friherrinnan
Rund det rådet som nygift att hon
skulle ta vara på att det efterbliv-
na kvävertbrödet från middagarna
eller uppskuret bröd från frukostar-
na & lägga det i en stenbruka under
veckans lopp och detta fingo tjänarna
på söndagen till sitt kaffe & det väckte
allmän förvissning att få vitt bröd.

Det kunde hänga en 12 stycken skinken
åt gängen i förrådsrummen. Men
på Bjersjö gård var kammachorren
man Amalia Osilow så snål att de
suddast fringo äta fläsk som var
så gammalt att det fullständigt kröp.
Det kunde vara 7 år gamla skinken.
När hon reste på en tur till Italien
var hon så snål att hon låste in förråds-
rummen för att man ej skulle kun-
na trossa under tiden och passa på
att stjåla något. Då lämnade hon
också förrådsnyckeln till prästdotte-
ren & så fick denna fara det & läm-
na ut vad som behövdes.

Hon var så snål att bären hellre fick
sitta kvar på buskarna än att någon
under plockningen skulle kunna stjåla dem.

Tön reste tjäna som nästan aldrig
hem och de ville ej heller vara ledi-
ga. de tyckte att de hade det bra som
det var. De fringo sin lön 2 gånger
om året och då kunde t. ex. Statarna
komma och te min man: "Kan jag
gå sitta in till och se mycket på min
gräsbuchsbok!" Trots de hade alltså
8-9 barn så kunde de ändå lägga av
ett litet kapital. av sina små löner.
De skaffade själva små barn konfir-
mationskläder. Så fringo flichorna all-
tid en svart ylleklämning.

Statarnas löner om året var 7-5000 kr.

2 Tillam-
mens?
4-500?

Det var en väldig rangskilling
bland tjänarna! Under 80-talet
hade tjänarna på Övredsklostet 3
olika bord i folk~~rummet~~^{stugan} och det
serverades olika mat på de olika bor-
den. Vid det ~~första~~^{första} åto de 2 betjän-
arna, kammarjungfruar (även
de som med sina matmödrar voro på
besök där sedan julen) och
hushållerskan & huskållerskan som ibland
åtför sig själva i köket. Vid det andra
bordet åt 'byggsan' tvätterkan och
1 kökslev samt 2 köksor.

Vid det första bordet fick tjänarna
i allmänhet så mycket av lammvingarna
från de kalossala stekarna på herrskapets
bord. De övriga fingo särskild, enkla
mat.

Köksavdelningen på Övedskloster kal-
lades för "Himlen". Där fanns 2
folkstugor där tjänares bod stod
Höket låg i en flygel med kolossal
gris. I nr och skur fingo tjän-
arna gå över gården med alla
rätterna som skulle in i matstolen
och fingo därvid hjälp av underko-
kerskan. De hade fästen aldrig tåckt
men de höll sig ändå varma, möjlig-
vis när det regnade och de tåckta.

De underlydande på gården hållade
alltid på herrskapet med mycket sig-
ningar, bockande och kyssande på
hand.

De stora tvätterna började 12 4-7 på
morgonen då statgummorna kommit.
De tvättade sina dagor och klappade
den andra. Då fingo de inga mat
utan de hade förskaffning med sig
och så gingo de väl hem och åto mid-
dag. Sedan införde jag att de fingo
kaffe när de tvättade.

Därefter hörde det till att tvätgum-
morna fingo "suppen" och den fingo
de i kaffet.

Höstagille.

Sedan allt var inkört på hösten och
eftersom folket var så duktigt och arbets-
samt ordnade vi så stort höstgille. På
Malltesholm där vi först bodde var
vi tillräckligt med plats och därför
ordnade vi höstgille först sedan vi flytt-
ade hit till Åsum.

Så stora magasinet kläddes med
girlander och ute på gårdens gräs-
matta dukades långa bord. Maten
kokades i bygghuset. Så var den
härligaste soppa s. k. höstgillesoppan. Till
höstgillet slaktade man en ko. Och på
ösköttet koktes denna soppan med
potatis, morötter och palsternackor.
Köttet serverades fr: sig med pepparöts-
sås till och potatis. Och kulan fingo

3 stycken och dricka. Kättet o potatisen serverades på stora lersfat. Till efterrätt ficko de stora sockerkakor.

Redan på morgonen breddes stora skivor (ungefär 30 cm. långa o 3 cm. tjocka) av rågsiktshakor med smör och på dem lades ost och korv. Så var och en fick en ost- och en korvsmörgås på kvällen och nejakt till. Kvinnorna brukade lägga in dem i sina kläder och ta dem med hem. Under kvällens lopp stads det emellan med många rygar. Baronin hände konjak i en stor gryta med varmt vatten och vi ficko konjaksoddy som östes i deras glas.

Så dansade man i magasin.
Danser höjnde alltid med en promenadpolonaise och sedan dan

sade man franska, polska och habs-
biska "kallmo dubbla" eller och hustru
dansade gärna tillsammans.

När de sedan varo litet "präskivna"
skulle alltid någon stå fram
och hålla tal för minneman och
mig.

Kaffe serverades under kvällen och
alla drack minst 3 koppor och där
var borta 100 personer med. Alder sist
gingo de smögarna o mjälken.

På de tre sista åren har vi inte haft
höstgille för det har varit litet skä-
rheter med folket.

När gillet var slut gingo de direkt
till sitt arbete som började mycket
tidigare för. Hos en patron skattorn
började de redan kl. 2 på natten för

ACC. NR. M. 7290:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att himna köra ned med mjölken.
Här började de vid 4-½ 5-tiden